

Kod Çağı

Stephen Wolfram'e göre bilgi tarihinde yaşadığımız bir sonraki aşama, kod çağı. Kodu, dilden ayıran şey, "hemen çalıştırılabilir" olmasıdır.

Konuşma dili sonunda yazılı sözü doğurdu. O zamanın çoğunda okuma ve yazma elitlerin tekelindeydi. Matematiğin önemli bir kısmı da entelektüel bir azınlık tarafından kullanılmaktan çıkıp gündelik dünyanın mobilyalarının bir parçası haline geldi. Günümüzde, daha ileri matematik yalnızca uzmanlar tarafından anlaşılabilir olmaya devam ediyor.

Matbaa ve evrensel eğitimin icadından önceki okuma, yazma ve temel matematik gibi kod da bugün büyük ölçüde yalnızca uzmanlar tarafından anlaşılabilir. Wolfram, din adamlarının yazma tekelinde olduğu gibi bin yıl dayanmak yerine, evrensel olmayan kod çağının neredeyse başlar başlamaz sona ereceğini düşünüyor.

Wolfram'a göre, özel bilgisayar dillerinin yakında yerini "doğal dil programlamaya" bırakacağına inanıyor. Tamamen gelişmiş bir doğal dil programlama biçimi hem bilgisayarlar hem de kodlamayı bilenlerin çok ötesinde sayıda insan tarafından okunabilir. Böylece kod, İngilizce veya Çince gibi tipik insan dillerinde yazılabilir.

Kodlar, yalnızca boş tahminlerde bulunmakla kalmadı, aynı zamanda kendi NLP versiyonuyla oynamanıza izin veren ücretsiz bir program da yarattı. Wolfram, doğal dil programlamanın her yerde yaygınlaştığı bir dünyanın nasıl görünebileceğine dair bazı tahminlerde bulunuyor. Wolfram'ın tahminlerine göre; kanun ile kod arasındaki uçurum büyük ölçüde ortadan kalkacak, okul çocukları da dahil olmak üzere insanların büyük çoğunluğu, orijinal araştırma yapmakla birlikte bilgisayarları ilginç şeyler yapacak şekilde programlama yeteneğine sahip olacak ve bilgisayarlar nesnelerin içine gömülü hale geldikçe ortamın kendisi de herkesin programlamasına açık olacak.

Dünyanın veya DNA'nın bir tür kod olduğu fikri inanılmaz derecede çekici çünkü bu, güce eşit bir tür esnekliği ima ediyor. Var olan her şey, her anın önemli olduğu eşsiz bir tarihin ürünü olarak var olur ve bu tarih, adeta neyin gerçek olduğunu belirleyen bir çapadır. Dünyanın bir simülasyon olarak temsil edildiğini veya tamamen temsil edilebileceğini iddia etmek, böyle bir simülasyonun matematik ve kodla birlikte gelen tarih dışı esnekliğin yanı sıra sıkıştırma ve soyutlama türlerine sahip olduğunu ima eder. Bırakın trilyonlarca insanı ya da evreni, bir insan gibi bir şeyin, sadece sembolik olarak değil, güzel bir kutunun içinde bile nasıl bulunabileceğini söylemek zor.

Gerçekten gerçek olan, belki de çoğunlukla soyutlanmayı ya da sıkıştırılmayı reddetmesiyle ve ona istediğimiz şekli verme arzumuzla inatçı direnişiyle tanımlanabilir.

Geçtiğimiz birkaç hafta boyunca küresel finans piyasaları, gerçekten anormal dalgalanmalar yaşadı ve oyuncular, varlıkların aşırı satıldığını düşündüğünden bu durum istikrara kavuşmuş veya hatta tersine dönmüş gibi görünse de bu çalkantı çoğu kişinin şüphelendiği şeyi çok daha net bir şekilde ortaya çıkardı. Federal Rezerv ve diğer merkez bankalarının piyasaya likidite enjekte ederek, 2008 mali krizinin yol açtığı yaraları iyileştirebileceği fikri yanlıştı.

Merkez bankaları belki de her zaman umutlarımızı bağladığımız parlak zırhlı yanlış şövalyelerdi çünkü tam da başarısız ve iktidarsız bir siyasi sistemin bıraktığı boşluğu doldurmaya çağrıldıkları anda, tam da kontrolleri altındaki araç yani para, tanınmayacak derecede değişiyordu. Geçtiğimiz haftalarda "risk off" modunda olduğumuz ve özellikle yen'e dikkat edilmesi gerektiğini paylaşmıştık. Kısa vadede tepki yükselişi görsek de hala "risk off" rejiminde olduğumuzu düşünüyoruz. Piyasalarda volatilité ciddi oranda arttı. Çevre ülkelerde gördüğümüz bu türbülansın çekirdek ülkeleri de etkileyebileceğini yazmıştık.

Yen, dolara karşı 18 seansta yüzde 14 yükseldi ve dokuz seansta yüzde 5 geriledi. Bu süre zarfında Meksika pesosu Japon yen'ine karşı yüzde 22 düştü ve 5 Ağustos'tan bu yana yaklaşık yüzde 13 yükseldi. 5 Ağustos'taki en yüksek seviyede, EM CDS üç seansta 29 yükselerek dokuz aylık en yüksek 197 baz puana ulaştı ve o zamandan bu yana 29 baz puan geriledi.

11 Temmuz'da 42.427'lik rekor seviyede işlem gördükten sonra, Japonya'nın Nikkei 225 Endeksi 5 Ağustos'taki en düşük seviyelerde yüzde 26,6 düştü. Nikkei sadece üç seansta yüzde 19,5 düştü, ancak sekiz seansta yüzde 20,0 toparlandı. Nikkei geçen hafta yüzde 9,3 yükseldi.

10 Temmuz kapanış zirvesinden 5 Ağustos gün içi düşük seviyelerine kadar, Semiconductor (SOX) Endeksi yüzde 25 düştü. SOX geçen hafta yüzde 9,8 yükseldi. Bu dönemde, zirvesinden 5 Ağustos dibine kadar, Nasdaq100 (NDX) yüzde 12,2 yükselmeden önce yüzde 15,7 düştü. NDX bu hafta yüzde 5,4 yükseldi ve S&P500 yüzde 3,9 yükseldi.

10 yıllık Hazine getirileri 24 Temmuz'da yüzde 4,29'dan işlem gördü ve ardından 5 Ağustos'taki en düşük seviyede 62 baz puan düşerek yüzde 3,69'a geriledi. 10 yıllık getiriler 8 Ağustos'ta tekrar yüzde 4'ün üzerine çıktı ancak ayın 14'ünde yüzde 3,80'e geriledi. 2 yıllık Hazine getirileri 22 Temmuz'da yüzde 4,54'ten işlem gördü ve 5 Ağustos'taki en düşük seviyede 89 baz puan düşerek yüzde 3,65'e geriledi. 2 yıllık getiri haftayı yüzde 4,05'te değişmeden kapattı.

Çekirdek'in çevresinde özellikle çok ilginç hareketler gördük. Yüksek getirili CDS'ler 1 Ağustos'ta 330 baz puandan işlem gördü ancak Pazartesi 5 Ağustos'taki erken işlemlerde 73'e yükselerek 403 baz puana çıktı. Yüksek getirili CDS'ler bu hafta 32 baz puan düşerek 330 baz puana geriledi.

Yıllarca süren likidite fazlası, piyasa bozulmaları ve akut kırılabilirlik yarattı. Kaldıraçlı stratejilerin ve spekülasyonun yaygınlaşması, istikrarsızlığın her an ortaya çıkmaya hazır hale getirdi.

Yen "carry trade" kaldıraçının çözülmesinin, gelecek filmin fragmanı olduğunu düşünüyoruz. Bu küresel spekülasyon spekülasyonda ilk ciddi çatlak, ancak kısa vadede tepki görebiliriz.

Risk alma ivme kazanırsa, işler ilginçleşir. Ekonominin durgunluğa girdiği ve FED'in acil faiz indirimleri yaptığı yönündeki tüm konuşmalar bu haftanın verilerinden sonra daha da az ikna edici hale geldi. Haftalık işsizlik başvurularının, beş haftanın en düşük seviyesi olan 227 bine düşmesi, iş gücü piyasasının çok soğuduğunun göstergesi değil.

Tüketim, daha önce olduğu kadar güçlü olmasa da kesinlikle aşağı doğru bir sarmalın içine girmedi. Temmuz perakende satışlarındaki yüzde 1,0'lık büyüme beklenenden daha güçlüydü. Otomobil ve benzin hariç satışlar yüzde 0,4 arttı. Perakende satışlar yıllık yüzde 4,0 arttı, otomobil ve benzin hariç satışlar yıllık yüzde 4,6 daha yüksekti. Michigan Üniversitesi Tüketici Beklentileri ise 3,3 puan artarak beklenenden daha güçlü bir seviye olan 72,1'e çıktı.

FIB Küçük İşletme İyimserliği 2,2 puan artarak beklenenden daha güçlü bir 93,7'ye çıktı. "*Daha İyi Ekonomi Bekleyin*" bileşeni Kasım 2020'den bu yana en güçlü okuma seviyesi olan -7'ye sıçradı. "*İşe Alma Planı*" aralık ayından bu yana en yüksek seviyede kaldı.

Çin'den geçen hafta gelen yorumlar, ek teşviklerin geleceğini gösteriyor. Belki de bu, bu haftaki endüstriyel metal fiyatlarındaki artışı açıklamaya yardımcı olur. Altının cuma günü gerçekleşen işlemleri rekor seviyede 2.508 dolardan kapatmasına şaşmamalı.

En üstte hisse senetlerindeki, CDS fiyatlarındaki ve birçok risk göstergesindeki son gidiş-dönüş hareketlerini belirttik. Tahvil getirileri bariz bir istisna durum. On yıllık Hazine getirileri Temmuz başında yüzde 4,46'dan işlem gördü ve 24 Temmuz'da yüzde 4,29'du. Getiriler panik günü olan 5 Ağustos'u yüzde 3,79'dan kapattı. Geçen haftayı altı baz puan düşüşle yüzde 3,88'de kapattılar.

"*Risk alma*"nın devamı varsa, gevşek koşulların ve artan hisse senedi fiyatları yüksekken FED Başkanı Jerome Powell fazladan yakıt mı vermek niyetinde? Öyle duruyor.

Geriye dönüp bakıldığında FED faiz indirimlerinin, yumuşak bir inişi kolaylaştırmak için yapılan "risk yönetimi" kesintileri olarak görülüp görülemeyeceğine veya tarihin önümüzdeki ay başlayacak olan indirim döngüsünün bunun yerine bir gerilemeyle mücadele için gevşemenin başlangıcı olduğunu gösterip göstermeyeceğine bağlıdır.

Hizmet üretim endeksi 2024 yılı Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 1,6 arttı. Aynı ayda ulaştırma ve depolama hizmetleri yüzde 0,1 arttı, konaklama ve yiyecek hizmetleri yüzde 0,9 azaldı, bilgi ve iletişim hizmetleri yüzde 5,9 arttı, gayrimenkul hizmetleri yüzde 5,3 yükselirken, mesleki, bilimsel ve teknik hizmetler yüzde 1,6 azaldı. Ayrıca idari ve destek hizmetleri ise yüzde 4,3 artış kaydetti.

Aylık bazda ise Hizmet üretim endeksi aylık yüzde 1,1, ulaştırma ve depolama hizmetleri yüzde 2,6, konaklama ve yiyecek hizmetleri ise yüzde 1,9 azaldı. Bilgi ve iletişim hizmetleri yüzde 3,0 artarken, gayrimenkul hizmetleri yüzde 4,2 azaldı. Mesleki, bilimsel ve teknik hizmetler yüzde 0,7 yükseldi, idari ve destek hizmetleri ise yüzde 0,6 arttı.

Bloomberg HT Tüketici Güven Ön Endeksi Ağustos'ta yüzde 8.44 oranında azalarak 58,81 değerini aldı.

Yurt içinde açıklanan son makro veriler bizim paylaştığımız yavaşlayan ekonomi temamız ile uyumlu.

Hazine nakit dengesi, Haziran ayındaki yüksek açığın ardından Temmuz ayında da TL 136,5 milyar bütçe ve TL 47,6 milyar faiz dışı açık kaydetti. Geçen yıl Temmuz ayında nakit dengesi 19,2 milyar TL, faiz dışı denge ise 53,2 milyar TL fazla vermişti Böylece, 12-aylık toplam nakit açığı Haziran'daki 1.175,7 milyar TL seviyesinden Temmuz'da 1.331,4 milyar TL'ye çıkarken aynı dönemde faiz dışı açık 322,5 milyar TL'den 423,3 milyar TL'ye artış kaydetti.

Türk sermaye piyasaları için uzun olumlu görüşümüzü korusak da birkaç aydır vurguladığımız gibi kısa orta vadeli bir düzeltme içinde olduğumuzu düşünmeye devam ediyoruz.

ÇEKİNCE:

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Söz konusu rapor belli bir kişiye veya mali durumları, risk ve getiri tercihleri benzer nitelikteki bir gruba yönelik olarak hazırlanmamıştır. Belirli bir getirinin sağlanacağına dair herhangi bir vaat veya taahhütte bulunulmamaktadır. Tüm yorum ve tavsiyeler öngörü, tahmin ve fiyat hedeflerinden oluşmaktadır. Zaman içinde piyasa koşullarında meydana gelen değişiklikler nedeniyle söz konusu yorum ve tavsiyelerde değişikliğe gidilebilir. Size uygun olan yatırım araçlarının ve işlemlerin kapsam ve içeriği uygunluk testi neticesinde belirlenir. Uygunluk testi, yatırım kuruluşu tarafından pazarlanan ya da müşteri tarafından talep edilen ürün ya da hizmetin müşteriye uygun olup olmadığının değerlendirilmesi amacıyla, müşterilerin söz konusu ürün veya hizmetin taşıdığı riskleri anlayabilecek bilgi ve tecrübeye sahip olup olmadıklarının tespit edilmesidir. Bu raporda yer alan her türlü bilgi, yorum ve tavsiye uygunluk testi ile tespit edilecek risk grubunuz ve getiri beklentiniz ile uyumlu olmayabilir. Bu nedenle, uygunluk testi neticesinde risk grubunuz tespit edilmeden sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi amaç, bilgi ve tecrübenize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Burada yer alan bilgi ve veriler, araştırma grubumuz tarafından güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan derlenmiş olup, doğrulukları ayrıca araştırılmamıştır. Bu nedenle, bu bilgilerin tam veya doğru olmaması nedeniyle doğabilecek zararlardan Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ve çalışanları sorumlu değildir. Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. tarafından farklı bölümlerde istihdam edilen kişilerin veya Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin ortaklarının ve iştiraklerinin bu raporda yer alan tavsiyelerle veya görüşlerle hemfikir olmaması mümkündür. Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ile piyasanın işleyişinden kaynaklanan makul nedenlerden dolayı, Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ortakları, çalışanları, yöneticileri ve bunlarla doğrudan ve dolaylı olarak ilişkileri bulunan istihdam ilişkisi doğuracak bir sözleşme çerçevesinde veya herhangi bir sözleşme olmaksızın çalışan ve tavsiyenin hazırlanmasına katılan tüm gerçek veya tüzel kişiler ile müşterileri arasında önlemeyen çıkar çatışması ve objektifliği etkilemesi muhtemel nitelikte ilişkiler doğabilir. Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş., ortakları veya iştirakleri, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yetkilendirildikleri yatırım hizmetleri ve faaliyetleri ile yan hizmetlerini, bu raporda bahsi geçen şirketlere, muhtelif zamanlarda, sunmayı teklif edebilir veya sunabilir. Muhtelif zamanlarda, Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin, ortaklarını, iştiraklerinin ve işbu kapsamdaki yöneticilerinin, yetkililerinin, çalışanlarının veya temsilcilerinin, doğrudan veya dolaylı olarak, raporda bahsi geçen işlemler, menkul kıymetler veya emtialar üzerinde pozisyonları bulunabilir veya farklı nedenlerle ilgi ve ilişkileri bulunabilir. Söz konusu çıkar çatışması durumlarında Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş., internet sitesinde yer alan Çıkar Çatışması Politikası uyarınca hareket eder. Bu rapor, sadece gönderildiği kişilerin kullanımını içindir. Bu raporun tümü veya bir kısmı Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin yazılı izni olmadan çoğaltılamaz, yayımlanamaz veya üçüncü kişilere gösterilemez, ticari amaçla kullanılamaz.